

II

Niels Wilhelm Gade
i La vesprada de Nadal dels infants.

Dia 26 de Janer de 1918.

Després d'haver tributat el degut acatament a Joan Sebastià Bach en sa qualitat de precursor dels autors d'Albums per a la Joventut, avui retornarem als temps del nostre bon mestre Schumann i us farem conèixer un distingit compositor de l'època romàntica: Niels Wilhelm Gade. Precisament al examinar l'any passat l'Album per a la Joventut de Schumann hi trobarem una peça, la Cancó del Mort, escrita com a salutació a l'esmentat compositor: precisament les quatre primeres notes de la melodia són les corresponents a les quatre lletres musicals que constitueixen el nom Gade, equivalents a sol, la, re, mi.

Ningú millor que Schumann

que fou l'amic i admirador de Gade, (2
pot parlar-ne d'ell; al propi temps, a
nosaltres ens serà grat posar-nos nova-
ment en contacte amb el qui fou nostre
guia durant tot un curs. Aquesta vegada
però no trucarem a sa porta, teme-
rosos de posar massa a prova la seva
bondat: prou que n'abusarem l'any
passat; en els seus escrits hi trobarem
l'informació que cerquem.

Veu-aquí la traducció integral
d'un article de Schumann, que data de
l'any 1843, en el qual fa la presenta-
ció del jove artista arribat de poc a
Leipzig:

« El que segueix podia llegir-se no
fa gaire en un periòdic francès: « Un jove com-
positor dinamarqués desperta actualment gran
interès a Alemanya; s'anomena Gade i sovint

es passeja, amb el violí a l'esquena de Co- (3
penhaque a Leipzig i viceversa; sa aparència
diria's la del mateix Mozart. » La primera i
l'última part d'aquesta ~~in~~formació son correc-
tes; una mica de fantasia s'hi barreja al
rest de la frase. El jove dinamarqués realment
vingué a Leipzig fa alguns mesos (més, a la
faiso' de qualsevol viatger, amb violí i tot), i
la seva testa a la Mozart, amb cabells tan espes-
sos i pesants com si fossin tallats en marbre,
s'ajustava perfectament a la bona opinió que
d'ell havien format per endavant els artistes
de la capital al conèixer sa obertura d'Ossian
i sa primera Simfonia.

« Pocs acontèixements poden referirse
de la seva vida. Nascut l'any 1817 a Copen-
hague, fill d'un factor d'instruments de dita
capital, probablement els seus primers anys
passaren com un somni, rodejat més d'instru-
ments que d'homes. Rebé sa primera instrucció
musical d'un d'aquells mestres vulgars que a-

precien més les qualitats mecàniques que el ⁴
verdader talent i segons sembla el mentor no
quedà gaire satisfet dels avenços del seu deixeble.
Aprenqué una mica la guitarra, el violí i el
piano, sense perfeccionarse gran cosa en cap
d'aquests instruments. Més endavant trobà
mestres de més gran capacitat en les persones
de Werschall i Berggreen i el reputat professor
Weyse també li donà els seus bons consells. El
resultat fou una gran varietat de composi-
cions, l'autor de les quals no les té en gran esti-
ma, però sens dubte moltes d'elles vessaven
d'una imaginació massa plena. Jada entrà
després a l'orquestra reial de Copenhague com
a violinista i així tingué l'oportunitat de
desculir els secrets dels instruments, com ens
ho ha demostrat en algunes de ses composicions.
Aquesta escola pràctica, que és refusada a
molts, i és fomentada amb manifesta in-
comprensio per molts altres, fou ~~una~~ indub-
tablement l'agent principal que contribuí

a sa mestria en l'instrumentació, qualitat [5
que sens cap ombra d'hesitació li deu esser
reconeguda. Per mitjà de sa obertura d'Ossian,
que, amb l'aprobació de Spohr i de Schneider,
fou premiada per l'Unió Musical de Copen-
hague, el seu monarca, aïmant de la mui-
sica, fixà en ell sa atenció; aleshores va
rebre, com tants altres homes de talent de
Dinamarca, una pensió verament reial que
li devia facilitar un viatge a l'estranger; ai-
xí, doncs, per primera vegada pogué venir-se'n
a Leipzig, on ha sigut presentat per primera
^{vegada} a un públic musical més dilatat. Encare'l
tenim entre nosaltres, però té l'intenció de
visitar París aviat i anar després a Itàlia. A-
profitarem, doncs, l'oportunitat per a donar
una breu notícia de la ^{*}personalitat artística
d'aquest home que'ns ha causat una im-
pressió favorable en un gran molt més
gran que l'immensa majoria dels joves
compositors actuals.

« Aquell qui, fonamentantse en (6
la semblança de Gade amb Mozart, que és
en realitat sorprenent, vulgui deduir que a-
quests dos homes s'assemblen musicalment,
cometrà un gran error. Ferim davant dels
ulls un caràcter artístic completament nou.
Comença a semblar ^{com si} ~~per~~ les nacions veïnes
de l'Alemanya volguessin emanciparse de
l'influència de la música alemanya; això
tal vegada pugui emular un alemany, però
no més semblarà natural i satisfactori al
pensador profund que compregui la natu-
ralesa humana. Així veiem el francès polac
Chopin, Bennett l'anglès, Verhulst l'hol-
landès, i els representants de la música
ongaresa, donant promeses i realitats que
els faràn ser considerats com ~~les~~ més dig-
nes ~~representants~~ personificacions de la ten-
dència artística de llurs patries respectives.
I encara que tots semblin esguardar l'Ale-

manya com llur mestre de música, el primer i el predilecte, no 'ns ha d'estrançar que cada un d'ells tracti de parlar el seu llenguatge musical propi i es dirigeixi a la seva nació, sense ésser infidel a qui els va donar l'instrucció primera. Perquè cap país pot encare alabarse de posseir mestres iguals als nostres grans mestres; ningú afirmarà el contrari.

« En l'extrem nord d'Europa també veiem manifestarshi les tendències nacionals. Lindblad, a Stockholm transcriu per a nosaltres els vells cants populars, i fins Ole Bull, amb dot^{ino} ésser un home de talent de primer ordre, ha tractat de familiaritzarnos amb les tonades de la seva terra. Potser l'aparició de tants ^{ci tant} distingits poetes moderns en els països escandinaus haurà donat un impuls poderós al

Talent musical, suposant que'ls artistes (8
~~de~~ d'aquelles regions no s'han donat comp-
te, amb els seus llacs, i muntanyes, i auro-
res boreals i antigues ruïnes, de que' l'Nord
té perfecte dret de parlar el seu llenguatge
propi.

« El nostre jove compositor també
s'ha nodrid amb la poesia de sa terra
madina; coneix i estima tots els seus poëtes;
les velles llegendes i tradicions l'acompanya-
ren en ses passejades infantils, i la gegan-
tina harpa d'Ossian ressonà en sos oïts des
de les costes d'Anglaterra. El caràcter musi-
cal del septentrió fa sa primera aparició
en la música de Gade i especialment en sa
obertura d'Ossian; més, Gade serà el primer
de reconèixer tot ço que deu als mestres
alemanys. Aquests han recompensat sa dili-
gència amb la qual s'ha consagrat a l'estudi

de llurs obres (és pot dir que ho coneix tot) (9
amb el do que concedeixen als que'ls hi
són fidels: la consagració com a mestre.

« En l'obertura d'Ossian hi po-
dem descobrir l'influència de Mendelssohn
en certes combinacions instrumentals, i en la
sinfonia hi trobem moltes roses que'ns re-
corden Franz Schubert; però un saient ~~de~~
melòdic molt original pot observar-hi arreu,
un caràcter nacional com no s'havia encara
desplegat en les formes superiors de la música
instrumental. Més la sinfonia sobrepassa
l'obertura en tots sentits, ~~en~~ tant en ^{la} força
natural com en el domini de la tècnica.

« Esperem però que l'artista no
quedarà per dir-ho així esclafat per la seva
nacionalitat; esperem que sa imaginació,

« il·luminada per les llums del Nord, » com
ha dit algú, donarà proves de riquesa i de

Varietat, i que sos estudis abraçaràn (10
altres regions de vida i de naturalesa. A
tot artista deuria aconsellar-se que en un
principi conquerís l'originalitat i després
la rebutjés; deuria, com el serpent, des-
fer-se de la pell vella, quan comença a o-
primir-lo i fer-li mal.

¶ Però l'esdevenidor és fosc;
moltes coses succeeixen diferentment de nostres
previsions; únicament podem expressar nostra
confiança que les obres més belles i més
dignes eixiran d'un talent tant digne.
Diria's que' l seu nom mateix, semblant
al de Bach, influí secretament en fer-lo
músic, car, cosa ben curiosa, les quatre
lletres que' l componen són les que ser-
veixen per a designar les quatre cordes
del violí. No' no mofem d'aquesta peti-
ta senyal de la predilecció de les muses;

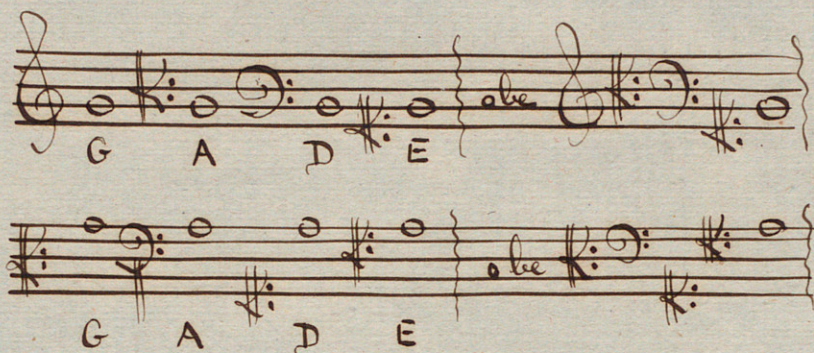
remarquem també, de passada, que 'l Sen (11
nom per mitjà de quatre claus pot es-
criure's amb una sola nota, cosa que ls
amics dels geroglífics descobriràn sense di-
ficultat.

« Aquest mes esperem una segona
Simfonia de Fade; es diferencia de la pri-
mera ~~perquè~~ en que és més alada i més
suau. Escoltant-la ens fa pensar en ~~els~~ les
anables ~~lunes~~ ~~de~~ fagedes de Dinamarca. »

Fins aquí l'article de Schu-
mann parlant de Fade. Respecte de la
musicalitat d'aquest nom, realment és una
coincidència que ses lletres, ~~des~~ lleugera-
ment alterat l'ordre ~~l'ordre~~ ~~l'ordre~~ f d a e, se-
gons la notació alemanya corresponguin
a l'afinació de les quatre cordes del violí,
sol re la mi. En quan a escriure's el nom ~~amb~~
amb una sola nota ~~o~~ mitjansant el canvi
de claus, realment la cosa és molt senzilla;
hi han ^{diferents} ~~moltes~~ solucions; veure'n aquí dues

Preses a l'etzar:

12

Fade trobà a Leipzig un bon acolliment no sols de la part de Schumann sinó també de la part de Mendelssohn, la protecció del qual era de tota eficàcia, ja que Mendelssohn era el verdader àrbitre de la vida musical de l'esmentada ciutat. L'òrtaura d'Ossian i la primera Simfonia, citades per Schumann, del jove compositor dinamarqués havien sigut executades a Leipzig avans de sa arivada sota la direcció del mateix Mendelssohn.

La primera estada de Fade a Leipzig fou curta; com anunciava Schumann en son article, l'artista del nord volia conèixer les

terres del mitjdia, i visità l'Italia. Quan ⁽¹³⁾
retornà a Leipzig, l'any 1844, Mendelssohn,
qui s'havia traslladat per un temps a Berlin
i a Frankfurt, li encomanà la direcció dels
concerts d'orquestra, nomenats els Gewand-
hauskonzerten, la tradició dels quals ha per-
durat fins als nostres dies. Durant la tem-
porada de 1845-46, prenent de nou Men-
delssohn la direcció de dits concerts, no obs-
tant Gade el secundà en sa tasca en qua-
litat de subdirector. Quan morí Mendels-
sohn Gade el substituï durant algun temps,
però a la primavera de 1848, haventli
sigut ofertes a Copenhague una plassa d'or-
ganista i la direcció dels concerts de l'Unió
Musical, Gade tornà a sa patria que no
abandonà més; sinó per alguna petita
excursió artística, fins a la seva mort.
Mercès a sa intelligència i activitat, ~~els~~
l'Unió Musical prengué una gran volada i

la cultura musical a Dinamarca va rebre un fort impuls. (14)

L'any 1861, havent mort el Kapellmeister de la cort Franz Gläser, fadé fou nomenat son successor, essentli otorgat en semblant ocasió el títol oficial de Professor de Música; també li fou conferit el títol de Doctor en Filosofia per l'Universitat de Copenhague, quan aquesta celebrà el quart centenari de sa fundació.

Niels Wilhelm fadé morí a Copenhague el 22 de febrer de 1890.

Veu's aquí ara l'art de Fadé judicat a distancia pel musicògraf anglès Sir George Grove; sa opinió no fa més que corroborarla de Schumann.

El Dintin amic de Mendelssohn i de Schumann — diu, — fadé fou en certa manera llur deixeble; ses primeres obres mostren senyals de l'influencia del primer i les darreres obres de l'influencia del segon. Serà la distingida i

amable fisonomia musical de fada és més (15)
que un reflexe de la d'aquells; sempre tenia
alguna cosa a dir per compte propi i des d'un
bon principi tractà de dirho d'una manera
personal. Son llenguatge musical està im-
pregnat de les cadències del cant popular
escandinau i casi invariablement respira
l'ambient dels països del nord. Totes ses
obres mostren el mateix sentit refinat de la
simetria, del colorit armoniós i del sentiment
delicat. Els seus temes, si bé són rarament
vigorosos o apassionats, sempre són esponta-
nis i mai són mancats d'algun encís de
linia o de color. Com a pintor de païssatges,
l'atractiu de ses pesses rau en la peculiar
impressió poètica produïda pel conjunt
del quadre més que per sos detalls sobres-
sortints; i ^{així} com en un païssatge, aquesta im-
pressió total fascinadora és sempre 'l resul-
tat de la perfecta harmonia de color, ^{de semblant} ~~simil~~

^{manera}
en les obres de fada ~~don~~ l' impressió que (16
causen deu atribuirse al gentil repòs i pro-
porció dels temes i a la suau perfecció
de l' instrumentació. »

Les obres principals de fada són:
vuit Simfonies per a orquesta; cinc obertures
per orquesta, ^(quatre de les quals són) titulades: "Ecos d'Ossian," "En les
terres altes," "Hamlet" "Michelangelo"; un
quintet, un sextet i un octet per a instruments
de corda; dos concerts per a violí i orquesta;
quatre sonates per a violoncel i piano; nou
cantates titulades: "Comala," "Fantasia de prima-
vera," "La filla del rei dels versos," ~~La nit santa~~
"La Nit santa," "Missatge de primavera," "El
crenat," "Calamus," "Sion," "Psiquis;" cançons,
chors, tres pesses per a orgue, ~~quatre~~ pesses
per a piano: una sonata, "Aquarel·les," "Dan-
ces populars," "Sintures del Nort," sense oblidar
"La vesprada de Nadal dels infants," Der Kinder
Christabend, op. 36.

Aquesta darrera obra és la

(17

que ara anem a examinar i executar.

No's tenen notícies concretes de les circumstàncies que acompanyaren la composició, però sens dubte l'idea li va ser suggerida per l'Alum de la Joventut de Schumann i per les Sesses de Nadal de Mendelssohn. La vesprada de Nadal dels infants és realment una obra de les més delitoses que s'han escrit en el terreny de la música de fàcil execució i jo no dubto en posarla al costat de les dues obres que acabo de citar.

Aquestes pàgines de fada són ben representatives del seu estil; en elles hi regna una delitosa ~~o~~ invenció melòdica, una ^{serena} ~~serena~~ eufonia, una exquisida sensibilitat; amb tot i esser emparentades amb els dos mestres que hem anomenat, tenen no obstant un segell ben personal.

La vesprada de Nadal dels infants consta de sis peces: Les campanes de Nadal, ~~XXXXXXXXXX~~

Cant de Nadal, L'arbre de Nadal (marxa
d'entrada), Ronda dels nois, Dança de les
noietes, Bona nit. (18)

En la primera pessa, com ho dona a
entendre son títol, se fan sentir Les campanes
de Nadal, però són mes campanes per dirho
així molt septentrionals; no tritllejen alegroies
i bullicioses com en la nostra terra en tan
gran diada, sinó que bronden acompanyada-
ment i tenen una sonoritat opaca, com si
la lloira enfegés llur vibració metàl·lica. Es
una pàgina molt fina, de sonni més que
de realitat.

El Cant de Nadal tampoc té l'aire
dels nostres vilancets, sinó que's sotmet a la
quadatura del choral dels països del nord;
però la melodia té més expansió que les melo-
dies corrents de chorals. Aquesta pessa pot esser
cantada i té una lletra alemanya que, tradui-
da imperfectament, diu així:

L'infant Jesús avui és nat:
ve al món per redimirnos
de les misèries del pecat
i al cel aconduhirnos.

Dels àngels reb acatament,
de mulla i bon l'olí calent.

Alleluia,
Jesús és nat!

Mortal, aixeca l'esperit,
oblida tota pena;
Betlem, ciutat del rei Davit,
de joia avui n'ets plena.

L'infant Jesús adorarem
i nins com ell ens temarem.

Alleluia,
Jesús és nat!

De la marxa de L'Arbre de Nadal

poc hi ha que dir: és d'una forma tradicional,
però evita amb tacte la vulgaritat en la que
és ben fàcil d'incorre.

Al voltant de l'arbre s'organitza
la Ronda dels nois; un poc més enllà comença la

Dança de les noïetes. Ells salten follament, (20

s'empenyen, riuen, ~~gesticulen~~ gesticulen, prou ho diu la música; elles, les noïes, ballen sense descompondre's, amb moviments àgils però a l'ensens suaus i elegants. Aquesta dança de les noïes té un especial encís melòdic, com auen a veure.

Finida la dança, els petits personatges han d'anar al llit, que és tard. Ben afectuosament prenen comiat dels pares i de les demés persones de respecte; sens moure fressa, surten de la sala i se'n van a dormir. La sòn no triga gaire de venir, i la música és va esvaïnt tot murmurant Bona nit, bona nit.

Escolten l'exquisit poemet de fade:

La vespurada de Nadal dels infants.

(Edició Augener, Londres. N° 8142:

Christmas pieces for children, op. 36.)